

Laat de EU geen eigen politieke koers varen bij verslaggevingsregels voor bedrijven

Jan Bouwens is hoogleraar Accounting aan de Universiteit van Amsterdam.

Vorige week spraken ondernemingen en aandeelhouders in het FD hun zorg uit over de plannen van de Europese Unie zich actief te gaan bemoeien met de financiële verslaggeving. De EU wil besluiten van de International Accounting Standard Board (IASB) desgewenst kunnen aanpassen, met als gevolg dat ondernemingen in de EU hun resultaten en balansposities op een andere manier zouden moeten verantwoorden dan de verslaggevingsregels van de IASB voorschrijven.

Zo zou de Europese Unie kunnen bepalen dat financiële bezittingen die nu tegen de marktprijs zijn gewaardeerd op de balans, voortaan tegen de originele aankoopprijs moeten worden gewaardeerd. Hiermee zou kunnen worden voorkomen dat de betrokken bank of onderneming resultaten toont die kunstmatig hoog zijn bij economisch hoogtij en overdreven laag bij economische tegenspoed. Een omslag in het marktsentiment kan immers tot grote bewegingen in waarden leiden.

We zagen deze discussie tijdens de financiële crisis toen de prijzen van de financiële instrumenten werden geraakt door extreem pessimisme. De markten waardeerden verhandelbare financiële bezittingen (zoals pakketten van leningen die banken aanhielden) zo laag dat de marktprijzen in de ogen van de banken ver beneden de werkelijke (fundamentele) waarden noteerden. Omdat de verslaggevingsregels voorschreven dat deze marktprijzen op de balans moesten worden genoteerd, zagen banken hun balanswaarden

'Er is weinig behoefte aan politieke invloed op verslaggeving.'

FOTO: ISTOCK

verdampen. Zij startten daarop een lobby om van de politiek gedaan te krijgen dat zij een hogere waarde dan de marktwaarde mochten noteren op hun balans. Ze kregen steun van de G20 en de EU, die vervolgens samen met de banken grote druk uitoefenden op de IASB om de regelgeving aan te passen om daarmee de balanswaardering van de pakketten 'realistischer' te maken.

Maar wie heeft hier gelijk? Heeft de markt het bij het rechte eind, die de

pakketten leningen laag waardeerde nadat was gebleken dat 'rating agencies' het risico rondom de pakketten van leningen veel te laag hadden ingeschat? Of hebben de banken gelijk omdat, nu bleek dat er meer risico zat in de pakketten dan eerder aangenomen, de markt veel te pessimistisch was over de waarde van de pakketten die zij voor verkoop aanboden. De banken kregen gelijk van de politiek en de IASB ging overstag. Bankers konden langs die weg

een hogere waarde op de balans noteren dan de markt bereid was voor deze pakketten van leningen te betalen.

Maar onderzoek laat zien dat marktwaarden op de balans informatiever zijn dan balanswaarderingen gebaseerd op andere grondslagen, zoals de historische kostprijs van een bezitting. Onderzoek naar de invoering van zogeheten International Financial Reporting Standards (IFRS) laat verder overtuigend zien dat markten beter werken als de verslaggeving internationaal is geüniformeerd.

Er is dan ook geen reden om een Europese IFRS-variant in te voeren. Er is met andere woorden weinig behoefte aan invloed van de politiek op het verslaggevingsbeleid. Dat is net zoals het plaatsen van de president van De Nederlandsche Bank onder het direct gezag van de minister van financiën. De subjectiviteit die onder druk van de crisis werd doorgevoerd in de internationale verslaggevingsregels zal nog lang in ons informatieve nadeel doorwerken. Nu de EU zich direct wil toeleggen op aanpassing in de verslaggeving, zal de verwarring alleen maar verder toenemen. Denk ook aan de verschillen tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU op dit gebied die zullen optreden na een brexit.

Waarom wil de EU eigenlijk zo graag een stempel zetten op de verslaggeving, juist nu de IASB en zijn Amerikaanse tegenhanger FASB trachten uniforme verslaggevingsregels door te voeren? Men kan zich voorstellen dat de EU de jaarrekening een functie wil geven die meer zegt over de positie van het bedrijf op de lange termijn dan op de kortere termijn. Bijvoorbeeld omdat Brussel vindt dat ondernemingen duurzaamheid hoger in het vaandel zouden moeten hebben.

Maar zo'n stap is futiel omdat er een grote mate van subjectiviteit wordt geïntroduceerd in de waardering van balansposten. De IASB en de FASB stellen strenge regels op om te bepalen hoe bezittingen, eigen vermogen en schulden moeten worden verantwoord. Het is niet waarschijnlijk dat een politiek instituut zoals de Europese Unie een beter stelsel van verslaggevingsregels produceert dan de IASB waarin deskundigen en gebruikers van financiële informatie het voor het zeggen hebben, en waarin de EU een van de toezichhouders is.

Waarom wil de Europese Unie zo graag een stempel zetten op de verslaggeving?